

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Leiden alle wegen naar Rome?

het verdragen van leed lichter. Daarmee heeft ze zelf de kracht ervaren van de aanwezigheid van een dier. Zij zet honden in om mensen te begeleiden. Soms nemen mensen hun eigen hond mee. Het voordeel daarvan is dat de werking doorgaat als de kinderen naar huis gaan. Soms brengt Eyssen haar eigen hond mee. Omdat een hond in het hier-en-nu leeft en altijd weer terugkomt, is een hond betrouwbaar voor kinderen met (hechtings)problemen. Buiten zijn met een hond geeft letterlijk lucht. Je krijgt veel informatie door te kijken hoe kinderen met een hond omgaan. Vragen stellen over de hond, hoe ze dingen geleerd hebben, wat ze doen als ze boos zijn, geeft aanleiding tot verhalen van hond en baas.

Als afsluiting van het congres kreeg Raphael Rodan, een *storyteller* uit Israël, de zaal muistil door Bijbelverhalen te vertellen met een persoonlijke *touch*.

Al met al waren het inspirerende dagen. In mijn praktijk als ouderschapsbemiddelaar zou ik de volgende ideeën vanuit het congres willen gebruiken: meer bevragen

wat ouders belangrijk vinden in de opvoeding, meerstemmigheid binnenbrengen in gesprekken, mijn teamleden eens interviewen over hun waarden en meer gebruik maken van de *outsider witness* positie door collega's in te schakelen als getuige bij cliëntgesprekken.

Helma Visser is systeemtherapeutisch werker en coördinator omgangshuis en ouderschapsbemiddelaar bij Combinatie Jeugdzorg in Eindhoven. E-mail: h.visser@combinatiejeugdzorg.nl.

Literatuur

- Lin Lee, P. en Brady, G. (regisseur), 2017. *The Island; therapy, asylum seekers and the crabs of Christmas island* (documentaire). Australië: the Guardian and Bertha foundation.
- Veldhoen, M. (regisseur), 2015. *Time and place, a talk with my mum* (documentaire). Nederland: Dutch Mountain film.

Embracing differences in times of uncertainty

Congres georganiseerd door Emotionally Focused Therapy-Nederland
[Utrecht 13 april 2018]

Karen Aerden en Katrien Lagrou

Het vijfde eft-congres vond dit keer plaats in de Jaarbeurs in Utrecht. Dankzij een warm onthaal en een fijne omkadering werd het een congres waar de verbinding niet enkel een theoretisch concept bleef. Drie stewards zetten 's ochtends de toon met een ludiek onthaal als 'EFT-Airlines: connecting people'. Vervolgens werden we

verwend met inspirerende sprekers en muzikale intermezzo's. We geven de belangrijkste impressies graag mee.

Karin Wagenaar, eft-supervisor en opleider in Nederland, opent het congres en spreekt over de onzekere tijden. Terreur, klimaatproblemen, digitalisering en de vluchtelingenproblematiek zijn bijvoorbeeld thema's die ons zorgen baren. Als spanning stijgt, wordt open dialoog moeilijk. Ze verwijst naar *The Book of Joy* (2016), waarin de Dalai Lama en Desmond Tutu in dialoog gaan over datgene wat ons echt gelukkig maakt, namelijk het delen met elkaar van kwetsbare gevoelens en hoe deze ons, voorbij alle verschillen, met elkaar verbinden. Het YouTube-filmpje uit Dene-

marken 'All that we share', een ontroerende commercial van de Deense televisiezender TV2 Danmark die viraal ging in 2017, doet ons met andere ogen kijken naar de vrouwen en mannen op de stoelen rondom ons.

Sue Johnson, de geestelijk moeder van de *emotionally focused therapy*, is een bijzondere en unieke vrouw. Met haar zeventig levensjaren, haar charisma en gedrevenheid neemt ze het publiek op sleeptouw en weet ze te inspireren als geen ander. 'Mijn stokpaardje is gehechtheid', zo begint ze haar lezing. Met eenvoudige taal en concrete levendige beelden brengt ze haar verhaal. Net als Wagenaar benadrukt ze dat omgaan met mensen die verschillend van ons zijn, beter lukt als we ons veilig verbonden voelen. Wanneer de angst het overneemt, raakt empathie geblokkeerd. We zijn dan te veel bezig onszelf te reguleren, zodat we de ander niet meer kunnen zien. In het najaar verschijnt Johnsons nieuwe boek. Daarin bespreekt ze kritisch de ontwikkeling van de psychotherapie sinds de start ervan en zal ze gehechtheid voorstellen als verbindende en onderliggende theorie voor elke psychotherapie. Gehechtheid biedt een wetenschappelijk onderbouwd mensbeeld en een visie op therapie die ons helpt te begrijpen hoe het zowel intrapsychisch als tussen mensen werkt. Onderzoek naar gehechtheid biedt therapeuten een duidelijke kaart om mensen op weg te helpen naar meer gezondheid en verbinding. Psychotherapie is meer dan het voeren van een gesprek. Emotionele verandering is de essentie, en dat vraagt een diepgaande emotionele betrokkenheid van de therapeut. In relatietherapie bereiken we verandering door correctieve emotionele ervaringen met partners te creëren. In individuele therapie kunnen emotionele *enactments* met geïnternaliseerde hechtingsfiguren plaatsvinden.

Guy Bosmans blijkt een sympathieke en

interessante spreker te zijn. Aan de KU Leuven doet hij onderzoek naar gehechtheid. Hij zoomt in op het 'veilige basisscript' en maakt een analogie met een restaurant: als je geregeld een restaurant bezoekt, weet je hoe het eraan toe gaat in een restaurant. Het 'restaurantscript' is helder, en zo kan je aandacht gaan naar het genieten van je maaltijd en je gezelschap. Als je het script van veilige gehechtheid goed kent, kan je energie gaan naar allerlei andere ontwikkelingen en projecten in je leven die niet zoveel met gehechtheid te maken hebben.

Bosmans gaat ook in op gehechtheid als stabiel persoonskenmerk versus situationele gehechtheid. Gehechtheid blijkt veel minder stabiel te zijn dan we lange tijd hebben gedacht. In iedere ontwikkelingsfase hebben kinderen specifieke ontwikkelingsstaken of *scripts* te leren en ontwikkelt de gehechtheid. Elk individueel interactiemoment draagt bij aan de algemene gehechtheid van een persoon. Steunende ervaringen kunnen een persoon doen opschuiven naar meer veilige gehechtheid. Bij personen met eerder veilige hechting als persoonseigenschap fluctueert de gehechtheid minder doorheen verschillende situaties. Ook als een steunfiguur minder sensitief reageert, blijft de situationele hechting veilig. Personen met een eerder onveilige hechtingsstijl zijn veel meer vatbaar voor fluctuaties.

Omdat elke leerervaring telt en omdat je nooit een ervaring kunt afleren, eindigt Bosmans zijn lezing met te duiden op het belang van therapieën die de focus leggen op het creëren van emotionele correctieve ervaringen, zoals de *emotionally focused couples therapy*.

Jeffrey Simpson, professor in de psychologie aan de universiteit van Minnesota, spreekt over de toepassing van eft-principes om jonge immigranten en vluchtelingen te helpen bij de aanpassing aan hun

nieuwe omgeving en herstel van trauma. Hij stelt voor het veiligheidsgevoel te activeren door de betrokkene herhaaldelijk bloot te stellen aan beelden en herinneringen die veilige gevoelens opwekken, bijvoorbeeld via e-mail en smartphone.

Petra Deij, eft-therapeut, behandelt het thema ontrouw. Met ontrouw werken is moeilijk omdat er meerdere reactieve interactiecirkels, zoals beschreven in eft, tegelijk spelen. Deze kunnen ieder op hun beurt aanleiding zijn tot terugval. Deij noemt het 'jongleerwerk'. Het is vernieuwend hoe Deij in het reflecteren over een koppel de ontrouwe partner in het midden van een dubbel lemniscaat plaatst en zich afvraagt wat deze partner van zijn zelf uitbestedt aan de oorspronkelijke partner en wat er gebeurt in de cirkel met de derde partij. Verder adviseert Deij aan koppels in crisis zoveel mogelijk de dagelijkse routine te behouden. Als we kunnen terugvallen op bekende scripts, houden we energie over om ons op andere zaken te richten. Als we in een crisis niet kunnen terugvallen op routine, vragen de nieuwe scripts veel aandacht en worden ook hechtingsnaden extra geactiveerd, terwijl de hechtingsfiguur in de relatie net op dit moment niet meer zo bereikbaar is.

George Faller, Greenwich center for hope en renewal, Connecticut, zagen we aan het werk tijdens zijn workshop en tijdens een lezing. Zijn charisma, gevoel voor humor en grote herkenbaarheid zorgden ervoor dat het publiek hem erg kon waarderen. Faller stelt de toepassing van eft in families voor. Het doel van familietherapie is volgens hem tweezijdig: ruimte maken voor de kwetsbare behoeften en gevoelens van het kind, en de ouders helpen daar met zorg op te reageren. Wanneer dit lukt en er verbinding terugkeert in families, merk je dat aan de lichamelijke reactie van individuele familieleden. Alles

lijkt dan lichter te worden, de ogen, de gebaren, het glimlachen... Dit soort lichtheid willen we graag bereiken in onze therapiekamer. Blokkades bij de ouders staan afgestemd reageren in de weg. Deze blokkades ontstaan wanneer de ouder in beslag wordt genomen door zijn eigen problemen, waardoor hij het kind niet meer kan zien. Faller illustreert dit met videomateriaal van eigen sessies. Zo krijgen we een moeder te zien die de kwetsbaarheid van haar dochter als geveinsd ervaart. We zien Faller eerst zorg dragen voor de kwetsbaarheid van de dochter, waarna hij met moeder probeert te begrijpen wat haar blokkeert waardoor ze geen ruimte ervaart voor de pijn van haar kind. Een workshop die ons erg ontroerd heeft. Faller sluit af met wat we allen al wisten en zo vaak voelen: de liefde tussen ouders en kinderen is de allerkrachtigste op aarde, waardoor de deelnemers aan familietherapie vaak met rasse schreden vooruitgaan.

Jef Sloodmaeckers en Lieven Migerode vertegenwoordigden het Vlaamse eft-landschap en brachten een workshop over eft en partnergeweld. Ze toonden aan dat, ondanks dat geweld gezien wordt als contra-indicatie voor de inzet van eft, gehechtheid juist een helpend kader biedt om escalerende conflicten en geweld in de partnerrelatie te begrijpen (Sloodmaeckers & Migerode, 2017). Aan de lovende reacties tijdens de koffiepauze te horen, sloeg hun workshop aan en hebben ze mensen aan het denken gezet.

Aan het einde van de dag overhandigde Karin Wagenaar met veel trots het eerste Nederlandstalige eft-casusboek *Emotionally focused therapy in uitvoering* (De Graaf & Zoetmulder, 2018) aan Sue Johnson. Verschillende Vlaamse en Nederlandse eft-therapeuten werkten mee aan deze publicatie.

We kijken terug op dit congres met een warm en positief gevoel. Het deed ons veel

Embracing differences in times of uncertainty

deugd om deze dag veel verbinding te voelen met gelijkgestemde collega's. De samenhang van de achttien aanwezige Vlaamse eft-therapeuten gaf een boost om eft in Vlaanderen verder op de kaart te zetten.

Karen Aerden, eft-therapeut in groepspraktijk Liraz (Leuven) en eigen praktijk De Zuidster (Antwerpen). E-mail: Karen.aerden@liraz.be.

Katrien Lagrou is klinisch psycholoog, erkend eft-therapeut en eft-supervisor i.o., verbonden aan het Universitair Psychiatrisch Centrum (UPC) van KU Leuven.

International Conference Contextual Therapy: For the future!

Congres georganiseerd door het Instituut Contextuele Benadering (ICB)
[Ede, 18, 19 en 20 april 2018]

Mirjam Bakker en René Knip

Ede oogt niet bepaald als de metropool voor een internationale conferentie, maar het met veel glaswanden beklede gebouw van de Christelijke Hogeschool Ede heeft wel de uitstraling die past bij de titel die de organisator gaf aan deze bijeenkomst van contextueel therapeuten: 'For the future!'.

Heeft ze nog toekomst, die kleine stroming van therapeuten die werken met het contextuele gedachtegoed van Ivan Boszormenyi-Nagy? De contextuele therapie met haar aandacht voor de ethiek van relaties? De theorie met ingewikkelde begrippen als loyaliteit, gerechtigde aanspraak en meerzijdige partijdigheid? Toen Ammy van Heusden, docent aan de voorloper van de Voortgezette Opleiding voor maatschappelijk

Literatuur

- Dalai Lama & Tutu Desmond (2016). *The book of joy – Lasting happiness in a changing world*. UK, Hutchinson.
- De Graaf, J. & Zoetmulder, J. (2018) (red.). *Emotionally focused therapy in uitvoering*. Een casusboek. Utrecht: Stichting EFT.
- Slootmaeckers, J. & Migerode L. (2017). Patronen van partnergeweld – Over koppels die vechten voor verbinding. *Systeemtherapie*, 29(1), p. 6-23.
- All that we share. <https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=jD8tjhVO1Tc>, TV Danmark.

werkers, de therapie in 1967 naar Nederland haalde, werd die enthousiast ontvangen als een poging de kloof tussen individuele therapie en gezinstherapie te overbruggen. Jarenlang werden de demonstratiesessies van Nagy goed bezocht. De contextuele theorie vond haar weg in diverse opleidingscurricula en beïnvloedde met name het veld van de jeugdzorg. In de eerste versie van het *Handboek systeemtherapie* kreeg de contextuele therapie met twee artikelen van de hand van psychiater Oele en familietherapeute Van den Eerenbeemt nog een ruime plaats bemeten. In de laatste uitgave van het handboek heeft zij nog slechts een plek in de marge, weggestopt in het bredere artikel over het gezinsontwikkelingsperspectief.

De sprekers op de conferentie zijn ervan overtuigd dat er een toekomst is voor de contextuele therapie. In verschillende workshops werd ingegaan op lopend onderzoek naar haar werkzaamheid. Het aan de Christelijke Hogeschool Ede gesitueerde Instituut Contextuele Benadering (ICB) geeft leiding aan een aantal onderzoeken binnen het domein 'Jeugd en Familie', onder leiding